

ДО

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАУЧНОТО ЖУРИ

ОБЯВЕНО СЪС ЗАПОВЕД РД-38-197/11.04.2025

НА

Проф. Г. Вълчев,

Ректор на СУ „Климент Охридски“

РЕЦЕНЗИЯ

От : проф. Д-р Христина Николаева Видинова- Захова, д.м.н

Професор по офталмология в Катедра „ Очни болести, УНГ болести и орална хирургия“, ВМА – София.

ОТНОСНО:

Дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на **д-р Славена Емилова Стойкова** на тема „Клинично и прогностично значение на SARS-CoV-2 в предния очен сегмент при хоспитализирани пациенти с Ковид инфекция“

Заповед № РД-38-197/11.04.2025

Биография и професионално развитие:

Д-р Славена Емилова Стойкова е родена през 1977 год. в гр. Велико Търново. Завършва с отличие I Немска езикова гимназия , София през 1996 год. От 1997-2002 год. следва медицина в Медицинския университет София, като в същото време работи в УМБАЛСМ „Пирогов“ в Детска реанимация на Отделение по изгаряния.

От 2003 год. започва работа в Болница “Лозенец” , а през 2010 година получава специалност Очни Болести. От 2011 година до момента е редовен асистент по офталмология към МФ на СУ „Климент Охридски“.

През 2017 год. защитава дисертационен труд на тема „Амиодаронова кератопатия и реалната плазмена концентрация на медикамента“ във Факултет по

химия и фармация СУ . По същото време до 2023 год. е Началник на Очното отделение в МБАЛ “Лозенец” .

Д-р Стойкова има богата преподавателска дейност и участва активно в обучението на студенти от специалност медицина в курсовете на български език и чуждо -езиково обучение, както в специалностите Оптометрия на Физически факултет и Специална педагогика на Факултет по Наука, Образование и Изкуства на Софийския Университет „Св. Климент Охридски“ . Има завършена магистратура по здравен мениджмънт във Факултет по Обществено Здраве на МУ София.

Д-р Стойкова има допълнителни квалификации и курсове в областта на детска Офталмология; лазери в Офталмологията; Флуоресцеинова ангиография и образни методи -ОСТ, периметрия.

Актуалност на темата:

Дисертационният труд на д-р Славена Стойкова е посветен на една важна и особено актуална в последните години тема „Клинично и прогностично значение на SARS-CoV-2 в предния очен сегмент при хоспитализирани пациенти с Ковид инфекция“

Ковид пандемията от 2019 год ни представи пред нови предизвикателства- а именно да се борим с нов тип заболяване, което до този момент беше малко известно и трудно за овладяване в клиничната практика. Остър Респираторен Синдром Корона вирус 2 (Severe Acute Respiratory Syndrome Coronavirus 2 - SARS-CoV-2) (1) се предизвиква от РНК вирус от групата В и е със зоонотичен произход. Първите съобщения за заразяване на хора са за 27 души в Ухан, Китай, но пандемичното му разпространение обхваща целия свят и към 2020 год., засегнатите са 3 милиона души в световен мащаб.

Много малко се знае за очните прояви и задържането на вируса в конюнктивата и сълзите на пациенти, хоспитализирани и лекувани за Ковид инфекцията- което именно е и темата на дисертационния труд. Тя е актуална, навременна и с голямо социално значение, защото внася допълнителна яснота по механизмите на предаване и съответно превенция на едно пандемично заболяване.

Структура на дисертационния труд.

По своята структура дисертационният труд на д-р Славена Стойкова е с общ обем от 135 страници и съдържа 52 таблици, 60 фигури, 8 снимки и 2 схеми. Библиографската справка съдържа общо 143 литературни източника, от които само 5 на български език. Прави добро впечатление , че по-голямата част от

библиографията е с данни от последните 3-4 години, което увеличава научната и стойност.

Дисертационният труд има правилна структура и включва увод, литературен обзор, цели и задачи, материал и методи, резултати и обсъждане, изводи, приноси, библиография и приложения.

Литературният обзор обхваща 18 страници, обособени в 3 раздела. Като обем смятам, че това е по-малко от обичайното за литературен обзор, но в него концентрирано са вписани най-важните за дисертацията проблеми.

Разгледани са подробно- същността и принципите на PCR изследването, патогенезата на промените в ПОС при пациенти с Ковид инфекция- като в таблици са представени проявите на заболяването в предния очен сегмент, докладвани от различни изследователи в много точки по света.

Докторантката подробно описва в литературния обзор промените при пациентите с Ковид 19 по роговицата, по конюнктивата, на еписклерата и клепачите. Подробно и с помощта на таблици са показани очните симптоми при Ковид 19 и тяхното значение за диагностиката и превенция на заразяването.

Литературният обзор обобщава литературните данни и съвсем логично преминава в цел и задачи на дисертационния труд.

Целта на научната разработка е ясно формулирана – „Да се изследва връзката между наличието на SARS-CoV-2 в предния очен сегмент при възрастни пациенти с Ковид инфекция с клиничното протичане на заболяването и офталмологичната находка.“

За постигане на тази цел дисертантката си е поставила 4 задачи, които са правилно и точно формулирани. Чрез тях Д-р Стойкова се опитва да намери връзката между наличието на вируса в ПОС, тежестта на очните прояви и като цяло клиничното протичане на Ковид инфекцията, нещо което е много амбициозно като задача и с голямо социално значение.

Разделът „Материал и методи“ обхваща 20 страници и подробно описва офталмологичните процедури извършвани на пациентите за оценка състоянието на ПОС. Впечатляващо е изследването на пациентите в стационара с бинокулярни лупи Zeiss Optics LC, прикрепени към персоналните диоптрични очила на изследващия, както и използването на скалата JENVIS за обективна оценка на състоянието на роговица и конюнктива. Това говори за задълбоченост, точност и прецизност на изследванията.

Д-р Стойкова подробно описва начините на набиране на проби за изследване на SARS-CoV-2 от назофаринкса и конюнктивния сак, тестовете за изследване и изолиране на вирусна РНК и PCR- изследването. Описани са и КТ промени, които се очакват при пациентите с Ковид 19 инфекция.

Главата завършва с методите на статистически анализ. Използван е програмен продукт MS Excel и е приложен статистическият софтуер IBM SPSS, версия 22, както и дисперсионен анализ и хи квадрат тест.

Разделът „Собствени резултати“ представлява основната част на дисертационния труд и обхваща 77 страници, като съдържа 42 добре структурирани таблици и 56 фигури. Дисертантката представя изследвания на 50 пациенти, хоспитализирани в УМБАЛ „Лозенец“ София през 2021г с доказан Sars-Cov-2 в назофаринкса. След изследване и на конюнктивна проба за наличие на вируса посредством rt-PCR метод, се анализират данни относно обективната находка в предния очен сегмент и техните субективни оплаквания, както и някои клинични и лабораторни показатели.

Дисертантката доказва, че Rt-PCR тестът за SARS-CoV-2 в очен секрет е отрицателен при 88% от изследваните пациенти и е позитивен при 12%. Това корелира с резултатите от литературата, където положителните проби се отчитат основно между 7,5% и 24%.

Изследването в УМБАЛ „Лозенец“ относно очните оплаквания на пациентите показват, че всички изследвани - и с положителна, и с отрицателна конюнктивна проба за SARS-CoV-2, имат субективни очни оплаквания. Те са проявени в различна степен при 98% от лицата. Доказва се и схващането, че пациентите без конюнктивит или манифестни очни симптоми имат налична вирусна РНК по очната повърхност и незащитеният контакт със сълзна течност крие обоснован риск от заразяване с COVID19.

Много интересни и с научна стойност са изследванията за връзката между положителния очен тест и тежестта на протичане на инфекцията и пролежаните дни в стационара. Доказва се право пропорционална зависимост между положителния тест за Ковид 19 в конюнктиварния сак и вероятността от по-тежко протичане на заболяването с нужда от повече антибиотици и кислородна вентилация. При всички пациенти с летален изход очният тест е положителен. Това дава основание да се смята, че до някъде положителният за ковид конюнктивален секрет може да бъде прогностичен маркер за хода на заболяването.

Обсъждането на дисертационния труд е обособено в един раздел, където в обобщен вид са изнесени основните резултати и са дискутирани в контекста на

литературните данни. Смятам, че резултатите са добре и прецизно анализирани, обобщени и сравнени с известната литература. Д-р Стойкова е дала една чудесна схема за обобщени резултати и получени статистически връзки, за което я поздравявам. Дискусията съвсем логично завършва с изводи на дисертационния труд.

Те са общо 10, като отговарят на поставените задачи. Според мен някои от тях са излишни и могат да се обединят в по-обща и по-малко на брой изводи, които точно да адресират самите задачи на дисертационния труд.

Приносите, на дисертационния труд са общо 6, като от тях 1 е с научно-теоритичен характер, 2 с научно-приложен и 3 с потвърдителен характер. Представен е списък с три публикации, свързани с темата на дисертационния труд, 1 на английски език, в списание с импакт фактор и 2 в български реферирани списания. С тези статии се покриват изискванията на МФ към СУ, София за три публикации при придобиване на образователна степен „Доктор“. Част от труда е представяна на научни конгреси и конференции.

Авторефератът на дисертационния труд е написан на 65 страници, отговаря на всички изисквания за издаване на автореферат и точно отразява резултатите и приносите на дисертацията.

Заключение:

Дисертационният труд на д-р Славена Емилова Стойкова е актуален, оригинален и с интересни научни и научно-приложни резултати. Тя показва значението на изследването на конюнктивалния секрет при пациенти с Ковид 19 инфекция и неговата прогностична връзка с протичането на заболяването. Получените резултати са добре онагледени и анализирани и с достатъчна научна стойност.

Ето защо, смятам че дисертационния труд на д-р Славена Стойкова на тема „Клинично и прогностично значение на SARS-CoV-2 в предния очен сегмент при хоспитализирани пациенти с Ковид инфекция“ заслужава положителната ми оценка и призовавам членовете на Научното Жури да гласуват с положителен вот за присъждането на научната и образователна степен „Доктор“ по научната специалност „Офталмология“.

28. 05.2025

Подпис:

/ Проф. Х. Видинова, дмн/